

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่ : กรณีศึกษา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Development of Wild Orchid Product from Joint-Vetch: A Case Study of
Phra Nakhon Si Ayutthaya province

ปิยะธิดา สีหะวัฒน์กุล¹ สุภัฏญา จันทกุล² อารยะ ไทยเที่ยง³ สุชีรา ผ่องใส⁴
นwor ดาวเจริญพร^{5*} รุ่งฤทัย ราพิงจิต⁶ และ อนุสรณ์ ใจทน⁷

^{1,2,3,4,5,6,7} อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
กรุงเทพฯ 10300

บทคัดย่อ

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่ โดยออกแบบดอกกล้วยไม้เลียนแบบธรรมชาติ จำนวน 5 ชนิด และพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบดอกกล้วยไม้ป่าจากโสนหางไก่ จำนวน 5 ชนิด ศึกษาวิธีการย้อมโสนหางไก่ รูปแบบขั้นตอนการประดิษฐ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่ คัดเลือกดอกกล้วยไม้ป่าไทย พิจารณาความเหมาะสม ลักษณะ รูปทรง ส่วนประกอบดอก จากผู้เชี่ยวชาญ พัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าจากโสนหางไก่ และดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นกลุ่มแม่บ้าน/ชุมชน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เก็บข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จากโสนหางไก่ จำนวน 60 คน

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 รองลงมา คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ด้านผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71ด้านวิทยากร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และด้านความรู้ความเข้าใจมีความพึงพอใจระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35

Abstract

The purposes of this research were to make artificial wild orchids from joint-vetch to imitate the natural one. Researchers studied joint-vetch dyeing, Thai wild orchids forming from joint-vetch, Thai wild orchids selecting by considering appropriate appearance, shape and composition and five experts gave the opinions on the chosen researched orchids. The development of wild orchid product from joint-vetch was transferred to housewife's group in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The satisfaction of the research product was investigated from 60 target groups.

The overall satisfaction of the participants after attending the training course was at the high level (4.73). Other aspects were found that the average mean (4.74) of the facility was at the highest level. The average mean (4.73) of the knowledge application was at the highest level. The average mean (4.71) of the product was at the highest level. The average mean (4.68) of the instructor was at the highest level. The average mean (4.35) of the understanding was at the high level.

คำสำคัญ : ดอกกล้วยไม้ป่าไทย โสนหางไก่

Keywords : Wild Orchid , Joint-Vetch

*ผู้นิพนธ์ประสานงานไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ pivatida.s@rmu.ac.th โทร. 08 6897 4366

1. บทนำ

ประเทศไทยมีกล้วยไม้อยู่ในป่าธรรมชาติ ไม่ต่ำกว่า 1,000 ชนิด ทั้งประเภทที่พบอยู่บนต้นไม้ บนพื้นผิวของภูเขาและบนพื้นดิน บ่งบอกได้ว่าสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทยเอื้ออำนวยต่อการเจริญงอกงามของกล้วยไม้เป็นอย่างมาก ในอดีตชาวชนบทของไทย โดยเฉพาะในแหล่งที่เคยมีกล้วยไม้ป่าอุดมสมบูรณ์ ได้นำกล้วยไม้ป่ามาปลูกเลี้ยงโดยเลียนแบบธรรมชาติ โดยนำกล้วยไม้มาปลูกไว้กับต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ใกล้ๆ บ้านเรือน ส่วนกล้วยไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในป่าของประเทศไทยจะนิยมและยกย่องเฉพาะพันธุ์ ที่หายากและมีราคาแพง ต่อมาได้มีการนำเอาความรู้ในเรื่องกล้วยไม้และแนวความคิดในการพัฒนางาน กล้วยไม้ดอกเผยแพร่ทั้งทางโทรทัศน์และวิทยุ และมีการผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ทำให้วงการกล้วยไม้ของประเทศไทย ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางจนกระทั่งมีการจัดตั้งสมาคมและสโมสรเกี่ยวกับกล้วยไม้ขึ้นในภาคและจังหวัดต่างๆ

กล้วยไม้ป่ามีลักษณะเฉพาะตัว ทั้งในด้านสี ความมันวาวของกลีบดอก ทรงดอก และที่สำคัญคือ กลิ่นที่มีความหอมละมุน ที่สำคัญมีลักษณะการบานทนมาก บางพันธุ์ดอกบานนานเป็นเดือน เช่น เอื้องผึ้ง บางพันธุ์ออกดอกตลอดทั้งปี เช่น เขากวางอ่อน จึงเป็นที่ต้องการของตลาดในและต่างประเทศอย่างมาก ปัญหาที่ประสบในปัจจุบันคือ ความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หลาย ๆ สกุล โดยเฉพาะ พ้าม่วย อันเนื่องมาจากการลักลอบขโมยกล้วยไม้จากป่าธรรมชาติ แม้จะมีกฎหมายออกมาบังคับใช้ และมีขบวนการจับกุมผู้ลักลอบโจรกรรมกล้วยไม้ออกจากป่าค่อนข้างบ่อย และหาได้ยาก บางชนิดถึงกับสูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติแล้ว (เศรษฐมนตร์ , 2554)

โสนพบมากในท้องที่ของจังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมขัง (ยุพยงษ์ , 2542) ในประเทศไทยมีหลายพันธุ์ คือโสนหิน โสนคางคก โสนหางไก่ใหญ่ โสนหางไก่เล็ก เนื้อไม้ของโสนใช้ประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรมเบาของภาคกลาง ไม้โสนใช้ทำเป็นของเล่นเด็กตั้งแต่โบราณ เยื่อไม้ของต้นโสนเป็นไม้เนื้อบาง เบา เหนียว สามารถนำมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ได้อย่างประณีตและงดงาม การใช้ไม้โสนมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้นั้นมีสืบทอดมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ปัจจุบันชาวอยุธยาใช้เนื้อไม้จากต้นโสนชนิดมีลำต้นใหญ่ประดิษฐ์เป็นดอกไม้หลายรูปแบบ เช่น ดอกมะลิ ดอกกุหลาบ ดอกจำปา เป็นต้น เป็นรายได้เสริมกับชาวบ้านในท้องถิ่น (สลิล และเพชร , 2553) นอกจากนี้ ดอกไม้ประดิษฐ์จากลำต้นโสนหางไก่เป็นที่ถกเถียงกันที่บ้านของชาวบ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามาเป็นเวลาช้านาน โดยได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง และมีฝีมือการประดิษฐ์เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวอยุธยา ต่อมาการผลิตขยายวงกว้างออกไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น ทำให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มผู้ประดิษฐ์ มีการขยายตลาดจนสามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านจนประกอบเป็นอาชีพหลัก แต่ละปีสร้างรายได้ให้กับชุมชนหลายสิบล้านบาท (สุวิทย์ และคณะ, 2549) มูลค่าการส่งออกของตลาดทั้งในและต่างประเทศแต่ละปีสูงขึ้นและยังคงต้องการผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะหลากหลายทางด้านรูปแบบ สี สัน ลักษณะของการประดิษฐ์ที่เลียนแบบดอกไม้หายากของไทย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำโสนหางไก่มาพัฒนาและประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ดอกไม้กล้วยไม้ป่าไทย ในเชิงการอนุรักษ์และเผยแพร่กล้วยไม้ป่าไทย เป็นการส่งเสริมการเกษตรสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรโดยผ่านทางกลุ่มแม่บ้านซึ่งเป็นองค์กรหลักของสถาบันเกษตรกร ตามหลักการส่งเสริมการเกษตรของไทยอีกทางหนึ่ง (บุญธรรม , 2540) และเป็นการพัฒนาเพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ถกเถียงกัน พัฒนาคุณค่าและมูลค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์ความรู้ของชุมชนที่สืบทอดกันมาช้านาน นอกจากนี้การพัฒนายกระดับของผลิตภัณฑ์ที่ถกเถียงกันยังเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559) ในการพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้วัฒนธรรมท้องถิ่นพัฒนาสินค้าสร้างสรรค์ด้วยนวัตกรรมและองค์ความรู้สมัยใหม่และพัฒนาบุคลากรให้สามารถตอบสนองความต้องการของภาคการผลิต สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

1.1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่
2. เพื่อถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่

ในเขต อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา

2. วิธีการศึกษา

2.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายเทเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่เป็นกลุ่มแม่บ้านชุมชน ผู้ประกอบการงานศิลปะประดิษฐ์และบุคคลทั่วไปที่สนใจ จำนวน 60 คน ประกอบด้วย

1. ชุมชนโสนหางไก่ อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา จำนวน 25 คน
2. กลุ่มประชาชนทั่วไป / นักศึกษา / ผู้ประกอบการ จำนวน 35 คน

2.2 ทดลองทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบและจัดแสดงผลงาน

ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ ดอกกล้วยไม้เลียนแบบธรรมชาติ จำนวน 5 ชนิด และผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าจากโสนหางไก่ จำนวน 5 ชิ้นงาน โดยแสดงการจัดแสดงผลงานผลิตภัณฑ์ต้นแบบและดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับกลุ่มตัวอย่าง และให้ผู้สนใจเข้ารับการฝึกอบรมได้คัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่สนใจ โดยมีกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังนี้

1. คัดเลือกดอกกล้วยไม้ป่าไทย พิจารณาความเหมาะสม ลักษณะ รูปทรง ส่วนประกอบดอก

ที่มีความเหมาะสมในการนำมาประดิษฐ์เป็นดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน จากผลการคัดเลือกดอกกล้วยไม้ที่เหมาะสมในการนำประดิษฐ์ด้วยโสนหางไก่ จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ดอกเอื้องมัจฉานุ ดอกช้างไอยเรศ ดอกเอื้องแฉะหม่น ดอกเอื้องสายน้ำครึ่ง และดอกเหลืองเงินทบูร

2. ประดิษฐ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนหางไก่แล้ว คณะผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทย 5 ชนิด ได้แก่ กล้วยไม้ป่าไทยในกล่องสวย เครื่องประดับกล้วยไม้ป่าไทยช่อโบเก้กล้วยไม้ป่าไทยกล้วยไม้ป่าไทยหอมในสวนแก้ว และช่อดอกแต่งสวยด้วยกล้วยไม้ป่าไทย

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ประกอบด้วยหลักสูตรการฝึกอบรม และแบบประเมินหลักสูตรและกระบวนการฝึกอบรม

1. หลักสูตรการฝึกอบรม ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์วัสดุท้องถิ่น และถ่ายเทเทคโนโลยี การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าจากโสนหางไก่ 2 หลักสูตร ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

หลักสูตรที่ 1 ดอกกล้วยไม้ป่าไทย

หลักสูตรที่ 2 ผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ไทย

2) กำหนดหลักสูตรฝึกอบรม โดยพิจารณาจากการศึกษาข้อมูลจากโครงการวิจัย

ในส่วนแรกรวมทั้งความเหมาะสมในเรื่องของ กลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่ฝึกอบรมและงบประมาณที่ได้รับจากโครงการวิจัย ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วได้กำหนดหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ส่วนประกอบด้วยกัน

ส่วนที่ 1 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการฝึกอบรมภาคทฤษฎี โดย เนื้อหาสาระประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับดอกไม้ประดิษฐ์ และการประดิษฐ์ดอกกล้วยไม้จากโสนหางไก่ เช่น การย้อมสี การตัดกลีบ เข้าดอกและประกอบดอก

ส่วนที่ 2 การประดิษฐ์ดอกกล้วยไม้ป่า

ส่วนที่ 3 การออกแบบและประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทย

สำหรับส่วนที่ 2- 3 เป็นการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ โดยเน้นการฝึกอบรมทักษะ ด้าน การประดิษฐ์ดอกกล้วยไม้ป่าและการออกแบบและประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทย ตกแต่งผลิตภัณฑ์ให้สวยงามตามความต้องการของผู้บริโภค สนองความต้องการของตลาด แนวทางการเพิ่มมูลค่าของวัสดุท้องถิ่น

3) กำหนดกิจกรรมการฝึกอบรม พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยกำหนดเทคนิคการฝึกอบรมรวม 3 แบบ คือ การบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติ สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ เอกสารประกอบการอบรม ตัวอย่างขั้นตอนการประดิษฐ์ ตัวอย่างของจริงตามรายการผลิตภัณฑ์และตัวอย่างวัสดุที่ใช้ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์

แบบสอบถามความพึงพอใจการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

แบบสอบถามความพึงพอใจการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบประเมินที่ผู้ดำเนินโครงการสร้างขึ้นตามเกณฑ์การประเมิน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบมาตราส่วน

ประเมินค่า 5 ระดับ

ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี

การดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยี คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดเทคโนโลยีผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโซนทางใต้ เป็นกลุ่มแม่บ้าน ชุมชน ผู้ประกอบการงานศิลปะประดิษฐ์และบุคคลทั่วไปที่สนใจจำนวน 60 คน ประกอบด้วย โดยมีกระบวนการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ประชุมคณะวิทยากร ผู้ดำเนินงานและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการฝึกอบรมและการประเมินผล

2) กระบวนการฝึกอบรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1) ชี้แจงให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ขั้นตอนกิจกรรมการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล

2.2) ทำการฝึกอบรมโดยใช้วิธีการบรรยาย การสาธิต และการปฏิบัติภายใต้การดูแลแนะนำของวิทยากร โดยวิทยากร 1 คน มีหน้าที่ดูแล ผู้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 5-6 คน

3) ประเมินผล โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน โดยให้ทำแบบสอบถามความพึงพอใจ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล จากแบบประเมินหลักสูตรและกระบวนการฝึกอบรม โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ แบบสอบถามความพึงพอใจการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบประเมินที่ผู้ดำเนินโครงการสร้างขึ้นตามเกณฑ์การประเมิน แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ

2) ความพึงพอใจต่อการจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ และนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

3. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนทางไก่อเลียนแบบธรรมชาติ โดยพิจารณาความเหมาะสม ลักษณะ รูปทรง ส่วนประกอบดอก ที่มีความเหมาะสมในการนำมาประดิษฐ์เป็นดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนทางไก่อ จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ ดอกเอื้องมัจฉานุ ดอกช้างไอยเรศ ดอกเอื้องแซะหม่น ดอกเอื้องสายน้ำครึ่ง และดอกเหลือจันทบูร และออกแบบพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากดอกกล้วยไม้ป่าไทย จำนวน 5 ชิ้นงาน ได้แก่ กล้วยไม้ป่าไทยในกล่องสวยเครื่องประดับกล้วยไม้ป่าไทย ซอโบเก้กล้วยไม้ป่าไทย กล้วยไม้ป่าไทยหอมในสวนแก้ว และช่อดอกแต่งสวยด้วยกล้วยไม้ป่าไทย กระบวนการย้อมสีโดยใช้สีย้อมดอกไม้ประดิษฐ์โดยเลียนแบบสีธรรมชาติและส่วนประกอบต่างๆ ของดอกกล้วยไม้ กระบวนการประดิษฐ์และการประกอบต้องใช้ความประณีต เนื่องจากเปลือกโสนทางไก่อที่นำมาตัดแบบกลีบดอกไม้มีความเปราะบางและแตกหักง่ายเมื่อกลิบดอกแห้ง อีกทั้งการเคลือบกลีบดอกเพื่อสร้างความคงทนยืดอายุการใช้งานซึ่งเป็นเทคนิคที่นักวิจัยได้ค้นพบ

การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนาดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนทางไก่อ ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการสำรวจความพึงพอใจพบว่า

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.33 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.76 อายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 , 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.66 , 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.66, 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.00 และ ต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.33 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 33.33 , อาชีพอิสระ / ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 20.00 , ข้าราชการ และนักศึกษา / นักเรียน คิดเป็นร้อยละ 16.66 , เอกชน / รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 รองลงมา คือ ด้านการนำความรู้ไปใช้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ด้านผลิตภัณฑ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71ด้านวิทยากร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และด้านความรู้ความเข้าใจมีความพึงพอใจระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35

จากการดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ ในการเพิ่มผลผลิตหรือมูลค่าให้กับพืชท้องถิ่น สร้างรายได้และอาชีพ อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์เผยแพร่กล้วยไม้ป่าไทยที่หาได้ยาก บางพันธุ์ก็ใกล้สูญพันธุ์ให้เป็นที่รู้จักและคงอยู่ต่อไป หลังจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้ประเมินความพึงพอใจการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า องค์ความรู้ ผลิตภัณฑ์ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย ได้รับความสนใจ และได้รับการตอบรับจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มแม่บ้าน วิสาหกิจชุมชน จ.พระนครศรีอยุธยา ที่ประกอบอาชีพดอกไม้ประดิษฐ์จากโสนทางไก่อ , เกษตรกรประจำท้องถิ่น , ครูอาจารย์ , นักเรียนหรือนักศึกษา และประชาชนทั่วไป ได้ประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปต่อยอดในเชิงพาณิชย์ และด้านการเรียนการสอน เป็นผลิตภัณฑ์ที่นำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพิ่มมูลค่า อีกทั้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์ด้วยความประณีต สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ สุวิทย์ เทียรทอง และคณะ, 2548 ได้กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบของการประดิษฐ์ดอกโสนทางไก่อได้เปลี่ยนไปจากเดิม สีที่ใช้ย้อมดอกไม้ประดิษฐ์จากโสนทางไก่อเดิมนั้นมีสีดูฉูดฉาดไม่สวยงามและไม่เป็นธรรมชาติ จึงไม่เป็นที่ดึงดูดเหมือนกับดอกไม้ประดิษฐ์ชนิดอื่นต่อมาได้พัฒนาการ ย้อมดอกไม้ประดิษฐ์ให้มีความสวยงามมากขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันกระแสความนิยมผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติเพิ่มขึ้น อีกทั้งต่างประเทศยังต้องการดอกไม้ประดิษฐ์ที่ย้อมสีธรรมชาติมากกว่าสีสังเคราะห์ในการพัฒนาปรับปรุงวัสดุที่นำไปผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ของการผลิตดอกไม้จากโสนทางไก่อนั้น ได้มุ่งเน้นที่จะนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการผลิตสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเป็นการพัฒนาท้องถิ่นแบบยั่งยืน โดยการนำความรู้และวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ประเทศไทยมีความหลากหลายทางพันธุกรรมพืชซึ่งเป็นแหล่งของวัตถุดิบที่จะมาใช้อย่างมากมาย ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นยังมีพืชสมุนไพร ที่สามารถนำไปใช้ประดิษฐ์ดอกไม้ประดิษฐ์ฝ้าย้อมสี เครื่องจักสานและหัตถกรรมในลักษณะอื่นได้อีก

4. สรุป

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทยจากโสนทางไก่ เป็นการประยุกต์นำองค์ความรู้ทางคหกรรมศาสตร์ ด้านงานศิลปะประดิษฐ์ผสมผสานกับใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น สร้างรายได้เพิ่มช่องทางการขาย เป็นการต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย อีกทั้งเป็นการอนุรักษ์พืชหายาก จำลองดอกกล้วยไม้ป่าไทยที่หาดูได้ยากในปัจจุบัน หรือใกล้จะสูญพันธุ์ ให้ผู้บริโภคได้รู้จัก ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการดำเนินการวิจัยได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ให้แก่ชุมชน กลุ่มแม่บ้าน นักศึกษา และผู้ที่สนใจได้รับความรู้ทางด้านการประดิษฐ์ดอกกล้วยไม้ป่าไทย และสร้างผลิตภัณฑ์จากดอกกล้วยไม้ป่าไทย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

5. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนการวิจัย

6. เอกสารอ้างอิง

บุญธรรม จิตต่อนันต์. 2540. ส่งเสริมการเกษตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :

ยุพยงษ์ สุทธิธรรม. 2542. การทำดอกไม้จากต้นโสน. กรุงเทพมหานคร:โอเดียนส์โตร์.

เศรษฐมนันต์ กาญจนกุล .2554. ร้อยพรรณพฤกษากกล้วยไม้. สำนักพิมพ์เศรษฐศิลป์

สลิล สิทธิสังธรรม และเพชร ตรีเพชร. 2553. กล้วยไม้ป่าเมืองไทย 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร

: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สุวิทย์ เทียรทอง.2549. การพัฒนาปรับปรุงวัสดุที่นำไปผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ของการผลิตดอกไม้จากโสนทางไก่ : กรณีศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.